

Representantforslag 118 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Bård Hoksrud

Dokument 8:118 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Bård Hoksrud om utarbeidelse av en stortingsmelding om en samordnet og framtidig rett strategi for norsk reiselivsnæring

Til Stortinget

Bakgrunn

Reiselivsnæringen er en næring i sterk internasjonal vekst, og en næring der Norge har en rekke naturgitte fortrinn som bør utnyttes i tråd med en aktiv næringspolitikk. Flere land har utarbeidet en klar strategi for å legge forholdene til rette for å utvikle reiselivsnæringen som en vekstbransje. Dessverre mangler Norge en slik strategi, til tross for at landet har de beste forutsetninger for en sterk og vekstkraftig næring.

Forslagsstillerne viser til at regjeringen i Soria Moria-erklæringen av 2005 (Soria Moria I) og Soria Moria-erklæringen av 2009 (Soria Moria II) har pro-

gramfestet at det skal utarbeides en nasjonal strategi for norsk reiseliv. Kvalitetssikring av de norske reiselivsproduktene er ett av flere punkter som skal følges opp. Forslagsstillerne mener det er viktig at det utarbeides en egen stortingsmelding for utvikling av norsk reiselivsnæring, og fremmer på denne bakgrunn forslag om at Stortinget ber regjeringen fremlegge en reiselivsmelding for Stortinget.

Dagens situasjon

Reiselivsnæringen i Norge, i takt med den internasjonale utviklingen, har over en årrekke hatt stor vekst, og fremstår i dag som en betydelig aktør med hensyn til sysselsetting og verdiskaping. Reiselivsnæringen i Norge omfatter overnatting, servering, transport, formidling og opplevelser, og ifølge tall fra Handels- og Servicenæringenes Handelsorganisasjon (HSH) sysselsatte norsk reiselivsnæring vel 139 000 på heltid i 2009. Dette utgjorde 6,5 pst. av samlet sysselsetting i Norge. Turistkonsum i Norge for 2009 utgjorde vel 105,5 mrd. kroner, hvilket utgjorde 4,3 pst. av bruttonasjonalproduktet (BNP) for Fastlands-Norge.

Oversikt overnattingssteder 2010¹

	Hotell og andre overnattingsbedrifter			Campingplasser		Hyttegrender	
	Bedrifter	Senger	Rom	Registrerte plasser	Antall hytter/rom	Registrerte bedrifter	Antall hytter/rom
I alt i 2010	908	146 197	68 031	782	12 061	298	4 029

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Foreløpige tall

Overnattinger, etter gjestenes nasjonalitet og bedriftsgruppe. Januar–desember 2010²

	I alt	Hotell og andre overnattingsbedrifter	Campingplasser	Hyttegrender	Norske Vandrerhjem ¹
I alt 2010	28 540 497	18 393 018	8 272 316	1 532 761	342 402
Norge	20 637 311	13 594 990	6 104 911	768 233	169 177
Utlandet i alt	7 903 186	4 798 028	2 167 405	764 528	173 225

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Fremstillingen er hentet fra Overnattingsstatistikk, desember 2010, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 4. februar 2011

² Fremstillingen er et utdrag hentet fra Overnattingsstatistikk, desember 2010 tabell 18, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 4. februar 2011

Tallene for 2010 viser at nordmenn utgjorde 72,3 pst. av overnattingsgjestene ved samtlige norske overnattingssteder, henholdsvis 73,9 pst. av overnattingsgjestene ved hotell og andre overnattingsbedrif-

ter, 73,8 pst. av overnattingsgjestene på campingplasser, 50,1 pst. av overnattingsgjestene i hyttegrender og 49,4 pst. av overnattingsgjestene ved norske vandrerhjem.

Hotell og andre overnattingsbedrifter. Overnattinger etter gjestenes nasjonalitet, januar–desember 2009 og 2010¹

	Januar – desember		Endring i prosent
	2009	2010	
I alt	17 654 074	18 393 018	+4
Norge	13 227 464	13 594 990	+3
Utlandet i alt	4 426 610	4 798 028	+8

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Fremstillingen er et utdrag hentet fra Overnattingsstatistikk, desember 2010 tabell 2, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 4. februar 2011

Tallene for 2010 viser en vekst i antall overnattinger ved norske overnattingsbedrifter på 4 pst. i forhold til 2009. Nordmenn utgjorde 73,9 pst. av gjestene i 2010, mens utlendinger utgjorde 26,1 pst. Av

utenlandske overnattinger utgjorde blant annet tyskere 14,8 pst. av overnattingsgjestene, svensker 12,5 pst, dansker 10,8 pst. og briter 9,1 pst.

Hotell og andre overnattingsbedrifter. Overnattinger og kapasitetsutnyttning, etter fylke. Januar–desember 2009 og 2010¹

2009				2010			
Overnattinger		Kapasitetsutnyttning. Prosent		Overnattinger		Kapasitetsutnyttning. Prosent	
I alt	Av dette utlendinger	Senger	Rom	I alt	Av dette utlendinger	Senger	Rom
17 654 074	4 426 610	34,8	50,7	18 393 018	4 798 028	34,8	50,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Fremstillingen er et utdrag hentet fra Overnattingsstatistikk, desember 2010 tabell 4, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 4. februar 2011

Tallene for 2010 viser ingen prosentvis endring i kapasitetsutnyttning av senger ved norske overnattingssteder i forhold til 2009. Kapasitetsutnyttning av

rom ved norske overnattingssteder viser en 0,2 prosentvis økning i 2010 i forhold til 2009.

Hotell og andre overnattingsbedrifter. Overnattinger etter formål. Januar–desember 2009 og 2010¹

2009				2010			
I alt	Kurs, konferanse	Yrke	Ferie, fritid	I alt	Kurs, konferanse	Yrke	Ferie, fritid
17 654 074	2 439 592	6 859 478	8 355 004	18 393 018	2 510 917	6 972 032	8 910 069

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Fremstillingen er et utdrag hentet fra Overnattingsstatistikk, desember 2010 tabell 7, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 4. februar 2011

Tallene for 2010 viser en generell økning i overnattinger uavhengig av formål. Overnattinger tilknyttet ferie og fritid viser en økning på 6,6 pst. i forhold til 2009. Overnattinger relatert til kurs og konferanse

viser en økning på 2,9 pst. i forhold til 2009, mens jobbrelaterte overnattinger viser en økning på 1,6 pst. i forhold til 2009.

Antall reiser, etter formål og reisemål. 2004–2010. (oppgitt i millioner)¹

År	I alt			Feriereiser			Yrkesreiser		
	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser
2004	20,76	14,80	5,96	16,41	11,59	4,82	4,35	3,21	1,14
2005	21,31	15,15	6,16	16,60	11,81	4,79	4,71	3,34	1,36
2006	21,99	15,20	6,79	17,31	11,94	5,37	4,68	3,26	1,42
2007	20,63	13,51	7,11	15,77	10,00	5,78	4,83	3,50	1,34
2008	22,09	14,50	7,60	16,80	10,90	5,90	5,29	3,59	1,70
2009	21,19	14,53	6,64	16,83	11,31	5,51	4,34	3,22	1,12
2010	22,85	15,27	7,60	17,55	11,51	6,03	5,31	3,76	1,55

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Tallene er utdrag hentet fra Reiseundersøkelsen, 4. kvartal 2010 tabell 2, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 1. mars 2011

Tallene viser en positiv utvikling i antall reiser nordmenn tar i løpet av året. Med unntak av årene 2007 og 2009 viser tallene en økning på over 2 millioner reiser i perioden 2004–2010. I samme periode viser antall utenlandsreiser størst økning på over 1,6 millioner reiser.

Finanskrisen og dens ettervirkninger slo negativt ut for nordmenns reiser i 2009, men dette rammet i hovedsak utenlandsreiser, herunder utenlandske feriereiser så vel som yrkesreiser.

Tallene for 2010 viser en økning i antall reiser innenfor samtlige kategorier.

Antall overnattinger, etter formål og reisemål. 2004–2010. (oppgitt i millioner)¹

År	I alt			Feriereiser			Yrkesreiser		
	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser
2004	87,84	48,78	39,05	76,07	41,52	34,55	11,77	7,27	4,50
2005	91,76	52,03	39,73	78,37	43,72	34,66	13,39	8,31	5,07
2006	97,38	51,86	45,53	84,03	43,78	40,25	13,35	8,08	5,27
2007	96,73	48,91	47,81	81,51	39,05	42,47	15,21	9,87	5,34
2008	103,30	51,61	51,70	87,74	42,61	45,13	15,57	9,02	6,57
2009	97,55	50,97	46,58	84,53	42,86	41,66	13,02	8,10	4,94
2010	108,02	53,82	54,20	90,66	43,54	47,12	17,37	10,29	7,08

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Tallene er utdrag hentet fra Reiseundersøkelsen, 4. kvartal 2010 tabell 3, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 1. mars 2011

Bortsett fra årene 2007 og 2009 viser tallene en økning i antall overnattinger med over 20 millioner overnattinger i perioden 2004–2010. Størst økning i overnattinger i denne perioden er tilknyttet utenlandsreiser.

Finanskrisen og dens ettervirkninger slo negativt ut for nordmenns overnattinger på reiser i 2009, men dette rammet mest for overnattinger tilknyttet utenlandsreiser, herunder utenlandske feriereiser så vel som yrkesreiser.

Tallene for 2010 viser en økning i nordmenns overnattinger innenfor samtlige kategorier av reiser og formål.

Forbruk, etter formål og reisemål. 2004–2010. (oppgitt i milliarder kroner)¹

År	I alt			Feriereiser			Yrkesreiser		
	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser
2004	81,41	32,78	48,63	60,63	21,90	38,73	20,78	10,88	9,90
2005	93,99	37,32	56,68	69,28	25,15	44,12	24,71	12,16	12,55
2006	101,35	38,97	62,38	75,55	26,05	49,50	25,80	12,92	12,88
2007	96,50	36,53	59,97	68,63	21,22	47,41	27,88	15,31	12,57
2008	108,00	39,84	68,16	75,18	23,68	51,51	32,83	16,16	16,67
2009	97,81	38,06	59,73	71,27	23,52	47,75	26,54	14,56	11,99
2010	111,39	41,23	70,16	76,37	23,38	52,98	35,02	17,83	17,18

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Tallene er utdrag hentet fra Reiseundersøkelsen, 4. kvartal 2010 tabell 4, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 1. mars 2011

Bortsett fra årene 2007 og 2009 viser tallene en økning i nordmenns forbruk på reiser med i underkant av 30 mrd. kroner i perioden 2004–2010. Størst økning i perioden finner man på hvor mye nordmenn legger igjen av kapital i utlandet.

Finanskrisen og dens ettervirkninger slo negativt ut for nordmenns forbruk på reiser i 2009, men dette rammet mest forbruk tilknyttet utenlandsreiser, herunder utenlandske feriereiser så vel som yrkesreiser.

Tallene for 2010 viser en økning i nordmenns forbruk innenfor samtlige kategorier av reiser og formål.

Antall reiser, etter formål og transportmåte. 2010 (oppgitt i millioner)¹

	I alt	Innenlandsreiser	Utenlandsreiser	Feriereiser	Yrkesreiser
I alt 2010	22,85	15,26	7,6	17,55	5,31
Luft	8,36	3,12	5,25	5,24	3,13
Sjø	1,24	0,64	0,6	1,05	0,18
Jernbane	0,94	0,84	0,1	0,68	0,27
Rute- og turbil	0,91	0,76	0,15	0,65	0,26
Private og leide kjøretøy	11,25	9,78	1,46	9,81	1,45
Annet	0,15	0,12	0,03	0,13	0,01

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

¹ Tallene er utdrag hentet fra Reiseundersøkelsen, 4. kvartal 2010 tabell 6, utgitt av Statistisk sentralbyrå, datert 1. mars 2011

Reiseundersøkelsen for 2010 viser at nordmenn i hovedsak reiser med fly eller private og leide kjøretøy. De samme tendenser ser en ved valg av transportmåte ved feriereiser. Innenlandsreiser foregår i hovedsak med private eller leide kjøretøy, mens utenlandsreiser foregår i hovedsak med fly.

Utfordringer knyttet til samferdsel

«Et særtrekk ved det norske reiselivsproduktet er at det oppleves som lite tilgjengelig, ikke minst fordi den generelle samferdselsinfrastrukturen er i langt dårligere stand enn i konkurrentland som Sverige, Sveits eller Østerrike.»¹

For ferierende i Norge, av så vel nordmenn som utenlandske turister, er rask og enkel tilgang til informasjon av stor betydning for både planlegging og gjennomføring av reisen. God informasjon tilgjengelig elektronisk på nett bidrar til å øke tilgjengeligheten til turistdestinasjoner og gjør det lettere for ferierende å skreddersy reiser etter eget behov.

Innhenting av ruteinformasjon og kjøp av billetter kan være svært vanskelig dersom man ikke er kjent med de ulike ruteselskapene og vet hvilke nettsider man skal benytte. Kollektivselskap i Norge, herunder blant annet tog, buss, ferger og hurtigbåt, er i altfor liten grad samordnet. Dette gjør det vanskelig for innenlandske og spesielt utenlandske turister å få oversikt over det samlede rutetilbudet, noe som van-

¹ Utdrag hentet fra Reiselivets samferdselsløft, utarbeidet av NHO, desember 2010, s.7

skeliggjør muligheten for å planlegge rundreiser mellom flere regioner.

Forslagsstillerne er av den formening at en bedre samordning mellom transportselskapene for å sikre koordinering av ruteinformasjon vil øke tilgjengeligheten til reisedestinasjonene og samtidig være med å heve kvaliteten på selve reisen.

Forslagsstillerne mener det er behov for bedre og mer koordinert informasjon om rutetider, reisemåter og avstander mellom reisedestinasjoner. Disse må være lett tilgjengelige på ett felles nettsted, slik at de som vurderer å legge ferien til Norge, kan få fullstendig oversikt over hvordan de kan komme seg rundt i Norge på tvers av regioner.

I forbindelse med skriftlig spørsmål, Dokument nr. 15:980 (2010–2011), ble det stilt spørsmål ved om regjeringen ville igangsette arbeid for å få til en gjennomgående forsendelse av bagasje, forenklet tollbehandling og sikkerhetskontroll ved lufthavnene for enklere reiser til endelig destinasjon innenlands. Spørsmålet ble besvart av finansministeren, hvor det ble vist til en såkalt One Stop Security-ordning som Samferdselsdepartementet har tatt initiativ til, og bedt Finansdepartementet vurdere endring av tollreglene for å kunne innføre en slik ordning på Oslo lufthavn Gardermoen (OSL) og andre aktuelle flyplasser i Norge.

One Stop Security er en toll- og sikkerhetsordning som kan innebære en enklere innsjekkingsprosedyre og kortere transittid for transittpassasjerer. For eksempel vil det for passasjerer som ankommer med fly fra utlandet og bare skal videre med innenriksfly, innebære kun ett sjekkpunkt for sikkerhets sjekk for hele reiseforløpet. Sikkerhetssjekken vil skje på den lufthavnen reisen starter fra i utlandet. Ordningen innebærer at innsjekket bagasje fraktes fra utenriksflyet via en tollsluse til innenriksflyet, og passasjerene vil kun bevege seg innenfor flyplassens sikkerhetssone. Forslagsstillerne viser for øvrig til merknad fra Fremskrittspartiets medlemmer i finanskomiteen om toll- og sikkerhetsordningen slik den fremkommer i Innst. 5 S (2010–2011).

Imidlertid er denne ordning per i dag fremdeles til vurdering i Finansdepartementet.

Ifølge NHO² er mulighetene for å ta en større del av det nordeuropeiske turistmarkedet både sommer og vinter, store, både innen sjø- og landbasert turisme. Imidlertid er ankomstforholdene, informasjonen og fremkommeligheten fra norske havner videre til vei, buss eller jernbane svært lite tilfredsstillende.

Cruisetraffikken i Norge er sterkt økende, og de som velger cruise som ferieform, har i dag andre krav til tilbudet enn for få år siden. Cruisetilbudet i dag legger større vekt på aktiviteter, og mange av cruise-

turistene ønsker en kombinasjon av cruise og landbasert ferie. Dette stiller krav til en bedre samordning mellom cruisenæringen og den landbaserte reiselivsnæringen, og forutsetter en praktisk tilrettelegging for å få en god overgang mellom sjø og land.

Utfordringer for cruisenæringen knyttet til nasjonale forhold er omhandlet i representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen og Arne Sortevik om å styrke sjøtransportens konkurransevne i Norge, Dokument 8:53 S (2010–2011).

Vurdering

Selv om Norge har mange naturgitte fortrinn for en vekstkraftig reiselivsnæring, er det en utfordring med lave totale markedsandeler. Andre land har i større grad enn Norge greid å legge et grunnlag for vedvarende vekst ved en aktiv og målrettet satsing på internasjonal profilering. Til tross for at reiseliv i mange år har vært på den politiske dagsorden, har tiltakene på området vært preget av uklare og skiftende målsettinger som har medført en lite målrettet reiselivssatsing. Den internasjonale konkurransen på reiselivsområdet blir stadig sterkere, og det er særlig en styrket og mer målrettet satsing på internasjonal markedsføring av Norge som reisemål som kan styrke landets konkurranseposisjon. Bakgrunnen for å hevde dette er at Norge er lite kjent i utlandet som reisemål, og at man i liten grad har greid å ta markedsandeler av den økende internasjonale turismen.

Forslagsstillerne vil imidlertid fremheve den norske deltakelse på Internationale Grüne Woche i Berlin. Messen er en av verdens største forbrukermesser for landbruk, mat og reiseliv. Norge deltok i 2011 for 24. gang med over 50 norske mat- og reiselivsbedrifter. Messen avholdes årlig og er viktig for å profilere Norge internasjonalt, og er et viktig bidrag for å teste og utvikle markedet for norske mat- og reiselivsprodukter.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at reiselivsnæringen møter mange nasjonale utfordringer som i den globale konkurransesituasjonen vil utgjøre en konkurranseulempe. Her kan nevnes blant annet mangelfull offentlig infrastruktur som særlig rammer utvikling av reiselivsbedrifter i Distrikts-Norge.

Av stor betydning er også treghet i de sterkt byråkratiske plan- og reguleringsprosessene som kan gjøre det nærmest umulig å bygge ut og videreutvikle lokalmiljøer med hensyn til reiseliv. Det vises til eksempel hvor Riksantikvaren har innsigelsesrett til endringer og tilbygg til reiselivsbedrifter, så som hotell og restauranter som er vernet eller fredet grunnet sitt arkitektoniske særpreg. Imidlertid viser eksemplene at Riksantikvaren ikke har fremkommet med sine innsigelser før i slutfasen av saksbehandlingen. Dette har vært med på å trenere byggesakene, noe som igjen har medført negative økonomiske konse-

² Utdrag hentet fra Reiselivets samferdselsløft, utarbeidet av NHO, desember 2010, s. 24

kvenser for eiere av disse reiselivsbedriftene, samt usikkerhet for hvordan dette vil kunne slå ut for kommende reiselivssesong.

I denne sammenheng er det også viktig å fremheve regelverk knyttet til landbruksnæringen som gjør det svært vanskelig å utnytte slike eiendommer for å utvikle lokale reiselivsbedrifter i Distrikts-Norge. Herunder kan nevnes offentlige myndigheters negative holdning til motorferdsel i utmark, som er en vesentlig hindring for de reiselivsaktører som ønsker å tilby norske og utenlandske ferierende opplevelsesturisme i norsk natur.

I forhold til internasjonale reiselivsdestinasjoner og konkurrenter møter hotell-, restaurant- og serveringsbransjen i Norge rigide offentlige bestemmelser om åpnings-, skjenke- og serveringstider, samt forskjellsbehandling med hensyn til ordinær dagligvarehandel vedrørende merverdiavgiftsbestemmelser.

Forslagsstillerne er av den formening at betydningen av slike utfordringer for reiselivsnæringen bør presenteres i en egen reiselivsmelding.

Avslutning

Reiselivsnæringen er en viktig eksportnæring for Norge, og det er av sentral betydning at næringen gis internasjonalt konkurransedyktige rammebetingelser som kan gi grunnlag for videre vekst. Reiseliv er en næring der Norge har mange naturgitte fortrinn for å

kunne utvikle en naturbasert opplevelsesturisme i et internasjonalt marked som er i sterk vekst.

Flere land har utviklet en målrettet strategi for satsing på reiseliv som vekstnæring og har lyktes med å gjøre landet kjent internasjonalt som et reisemål. Til tross for at satsing på reiseliv lenge har vært på dagsordenen i Norge, har målsettingene vært uklare og lite samordnet, slik at Norge er lite kjent internasjonalt som turistmål.

Forslagsstillerne er opptatt av å etablere en aktiv og målrettet satsing på norsk reiseliv som en fremtidig vekstkraftig eksportnæring, og fremmer derfor forslag om at Stortinget ber regjeringen utarbeide en reiselivsmelding som i full bredde kan presentere de utfordringer næringen i dag møter nasjonalt og internasjonalt, samt legge grunnlaget for en aktiv norsk reiselivspolitik.

Forslag

Forslagsstillerne fremmer på denne bakgrunn følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om en samordnet og framtidsrettet strategi for norsk reiselivsnæring.

23. mars 2011

